

วิชา โครงสร้างภาษาไทย

ผู้สอน อาจารย์ชาญวิทย์ เยาวฤทธา

ประโยค ส่วนมูลฐาน ส่วนเสริม

โครงสร้างประโยคของประโยคเริ่ม 12 แบบ

ตามหลักไวยากรณ์โครงสร้าง

ศ.ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์

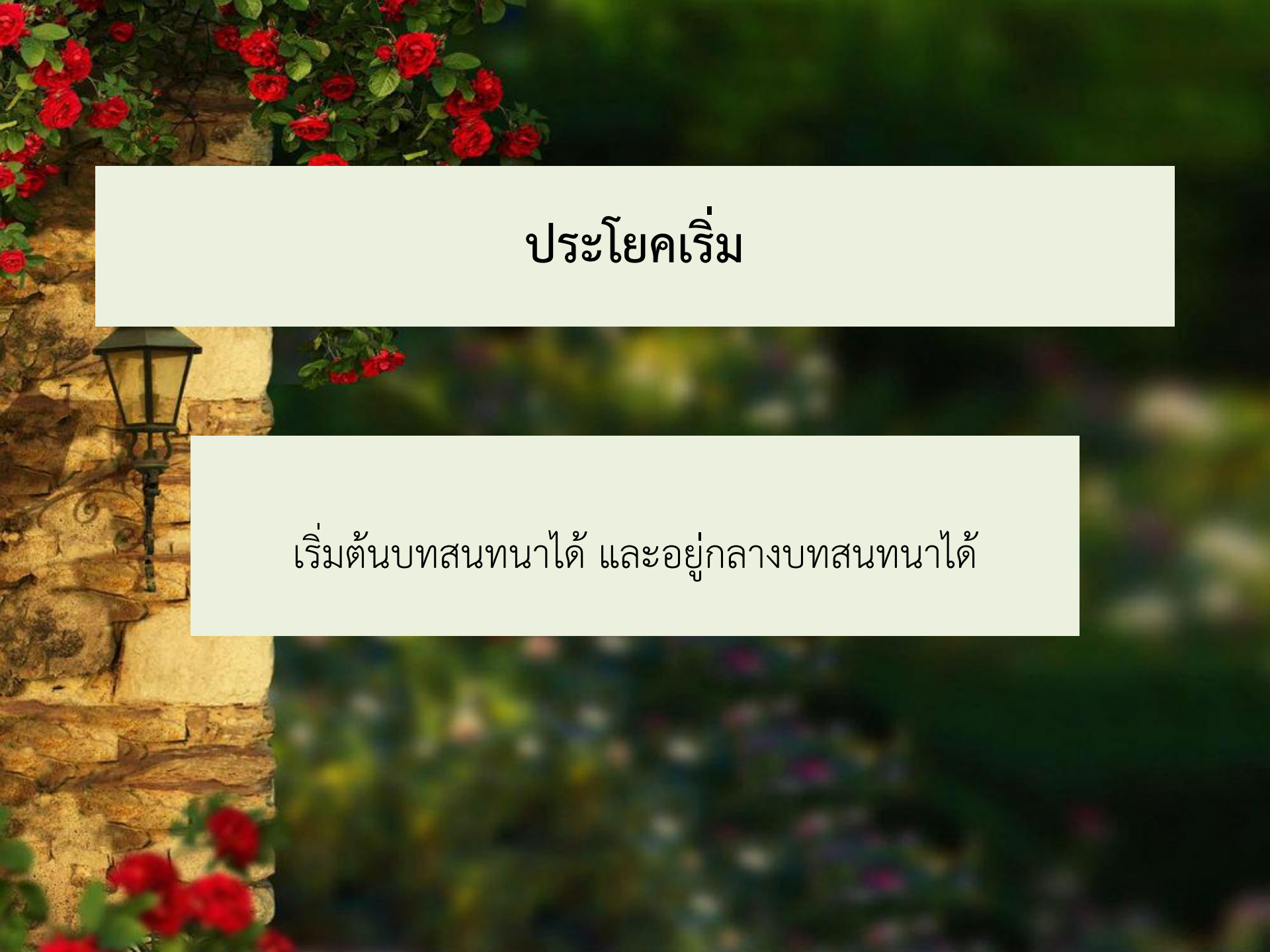
การอ้างอิง

วิจิตร ภาณุพงศ์.(2532).โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์.
(พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประโยค

ประโยคสามารถแบ่งออก 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่

1. ประโยคเริ่ม และประโยคไม่เริ่ม
2. ประโยคสามัญ ประโยคซับซ้อน ประโยคผสม
ประโยคเชื่อม

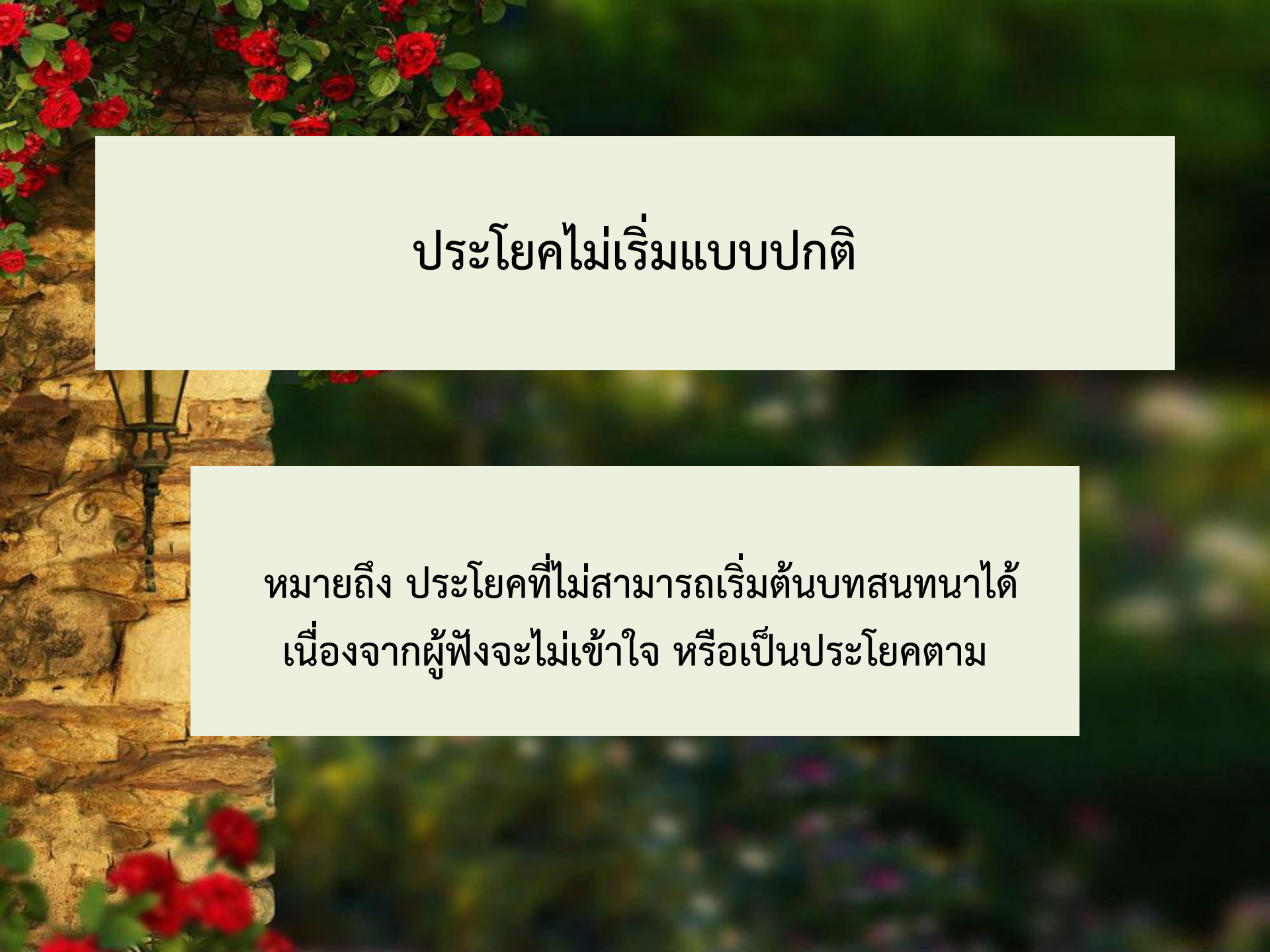
ประโยคเริ่ม

เริ่มต้นบทสนทนาได้ และอยู่กลางบทสนทนาได้

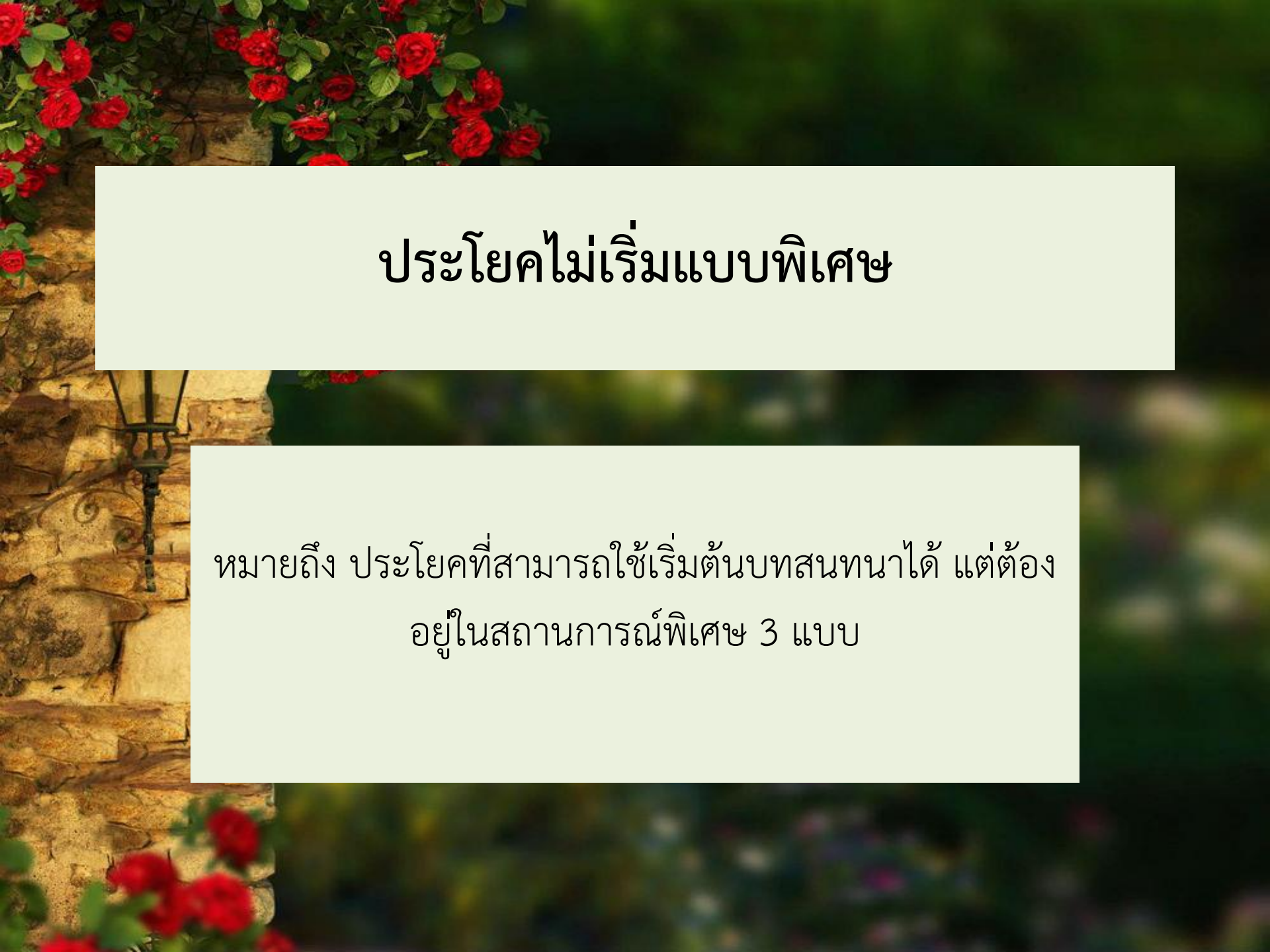
ประโยชน์ไม่เริ่ม

ประโยชน์ไม่เริ่ม แบ่งออกเป็น
ประโยชน์ไม่เริ่มแบบปกติ และประโยชน์ไม่เริ่มแบบพิเศษ

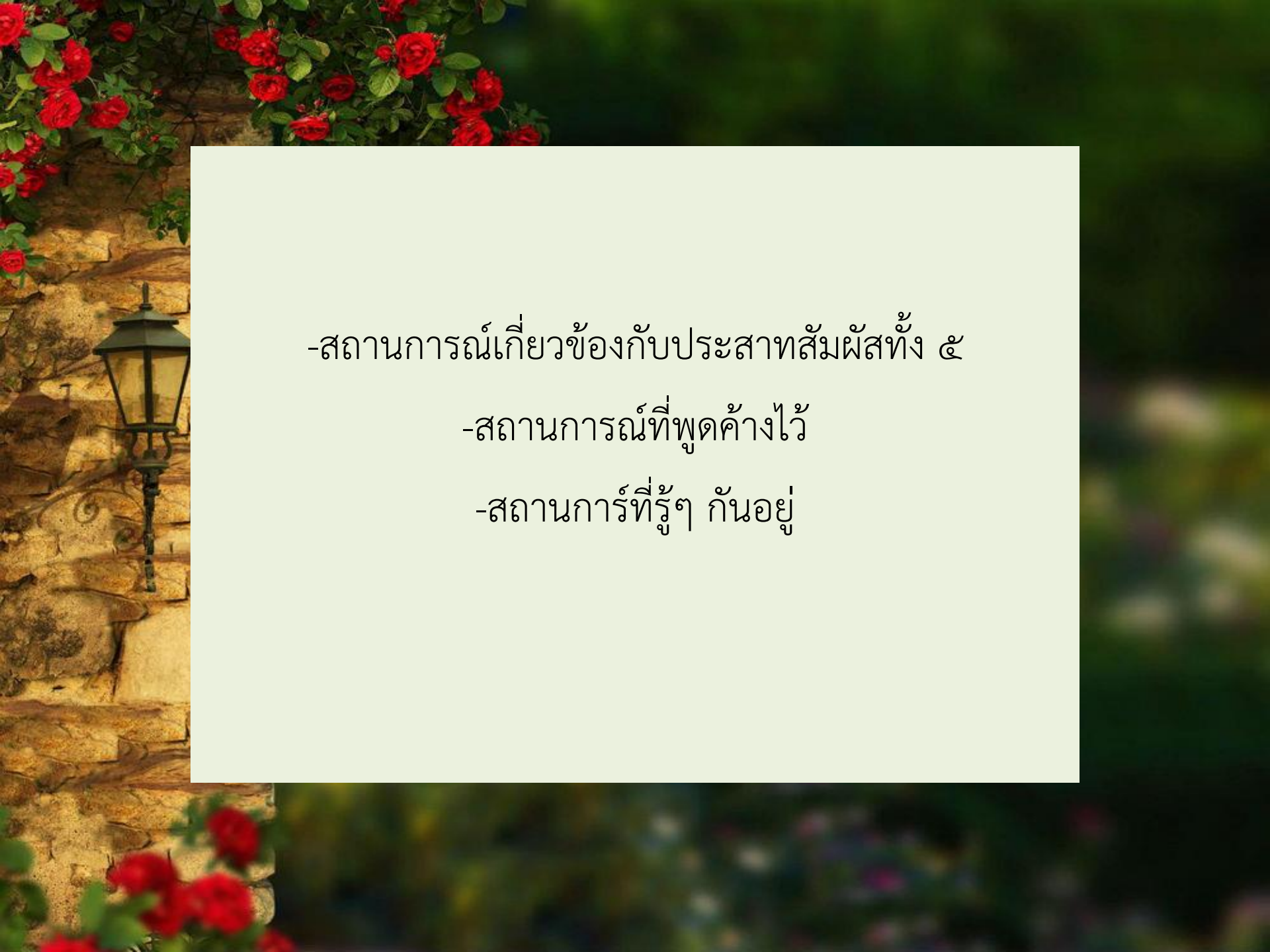
ประโยคไม่เริ่มแบบปกติ

หมายถึง ประโยคที่ไม่สามารถเริ่มต้นบทสนทนาได้
เนื่องจากผู้ฟังจะไม่เข้าใจ หรือเป็นประโยคตาม

ประโยชน์ไม่เริ่มแบบพิเศษ

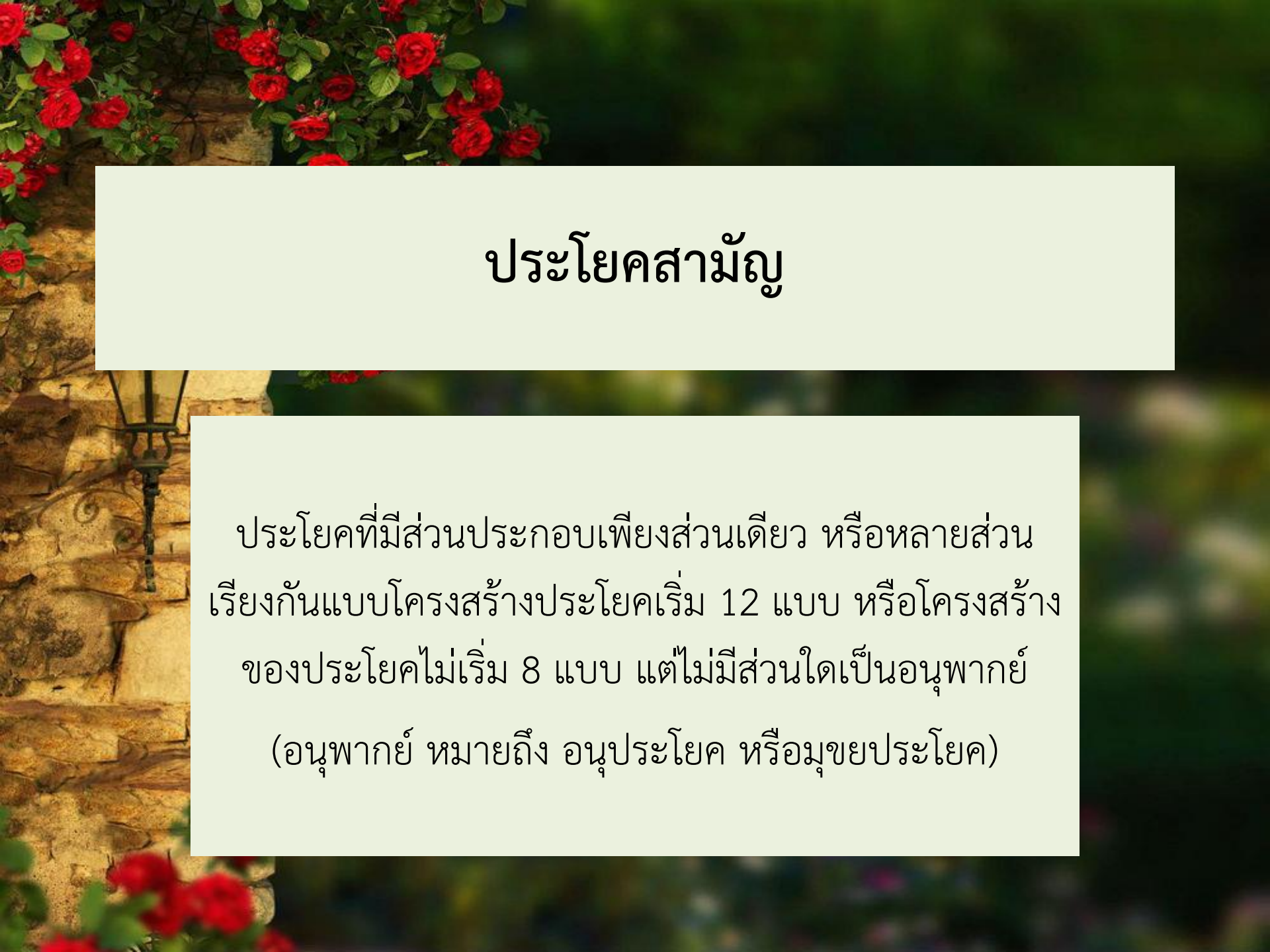
หมายถึง ประโยชน์ที่สามารถใช้เริ่มต้นบทสนทนาได้ แต่ต้อง
อยู่ในสถานการณ์พิเศษ 3 แบบ

-สถานการณ์เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้ง ๕

-สถานการณ์ที่พูดค้างไว้

-สถานการณ์ที่รู้ๆ กันอยู่

ประโยชน์สามัญ

ประโยชน์ที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว หรือหลายส่วน
เรียงกันแบบโครงสร้างประโยคเริ่ม 12 แบบ หรือโครงสร้าง
ของประโยคไม่เริ่ม 8 แบบ แต่ไม่มีส่วนใดเป็นอนุพากย์
(อนุพากย์ หมายถึง อนุประโยค หรือमुख्यประโยค)

ประโยคซับซ้อน

ประโยคที่ประกอบด้วยอนุพากย์ต่างกัน 2 อนุพากย์ขึ้นไป เช่น
อนุพากย์หลักกับอนุพากย์คุณศัพท์ และประโยคซับซ้อนจะเป็น
แบบประโยคเริ่มหรือไม่เริ่มก็ได้

ประโยชน์ผสม

ประโยชน์ที่ประกอบด้วยอนุพากย์หลักตั้งแต่ 2 อนุพากย์ขึ้นไป
เป็นประโยชน์เริ่มหรือไม่เริ่มก็ได้

ประโยคเชื่อม

ประโยคสามัญชนิดไม่เริ่ม ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อม เช่น
ถ้าเขาไม่มาล่ะ อาจตามหลังประโยค วันนี้วิชัยต้องมาแน่

ส่วนของประโยค

ส่วนต่างๆ ของประโยค ในตำราเดิม (ไวยากรณ์ดั้งเดิม)
เรียกว่า “ภาค” (ภาคประธาน ภาคแสดง) ทั้งนี้ ส่วนของ
ประโยคแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

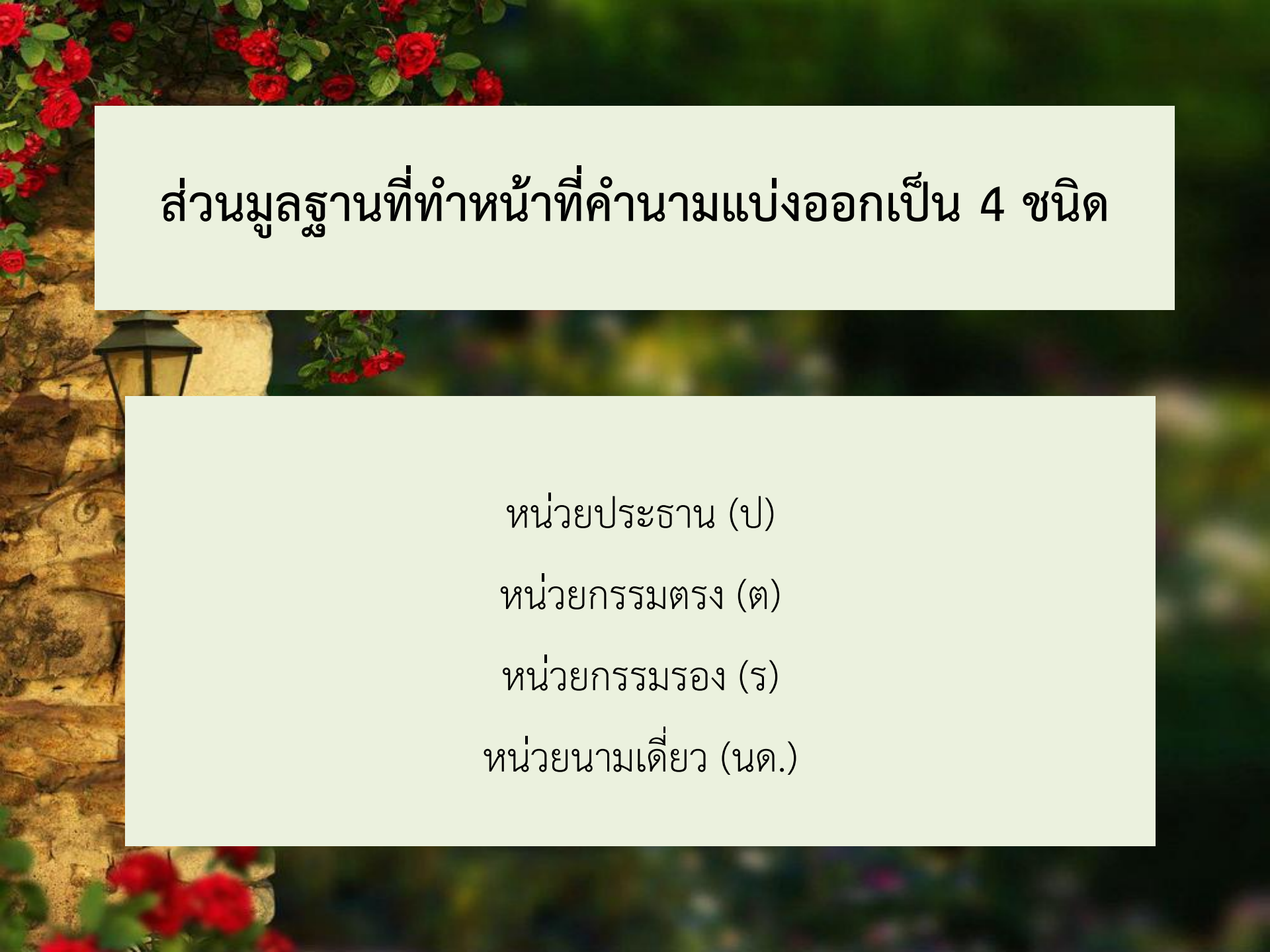
ส่วนมูลฐาน และส่วนเสริม

ส่วนมูลฐาน

ส่วนมูลฐานมีทั้งหมด 7 ชนิด แบ่งออกเป็น

ส่วนมูลฐานที่ทำหน้าที่ค่านาม

ส่วนมูลฐานที่ทำหน้าที่คำกริยา

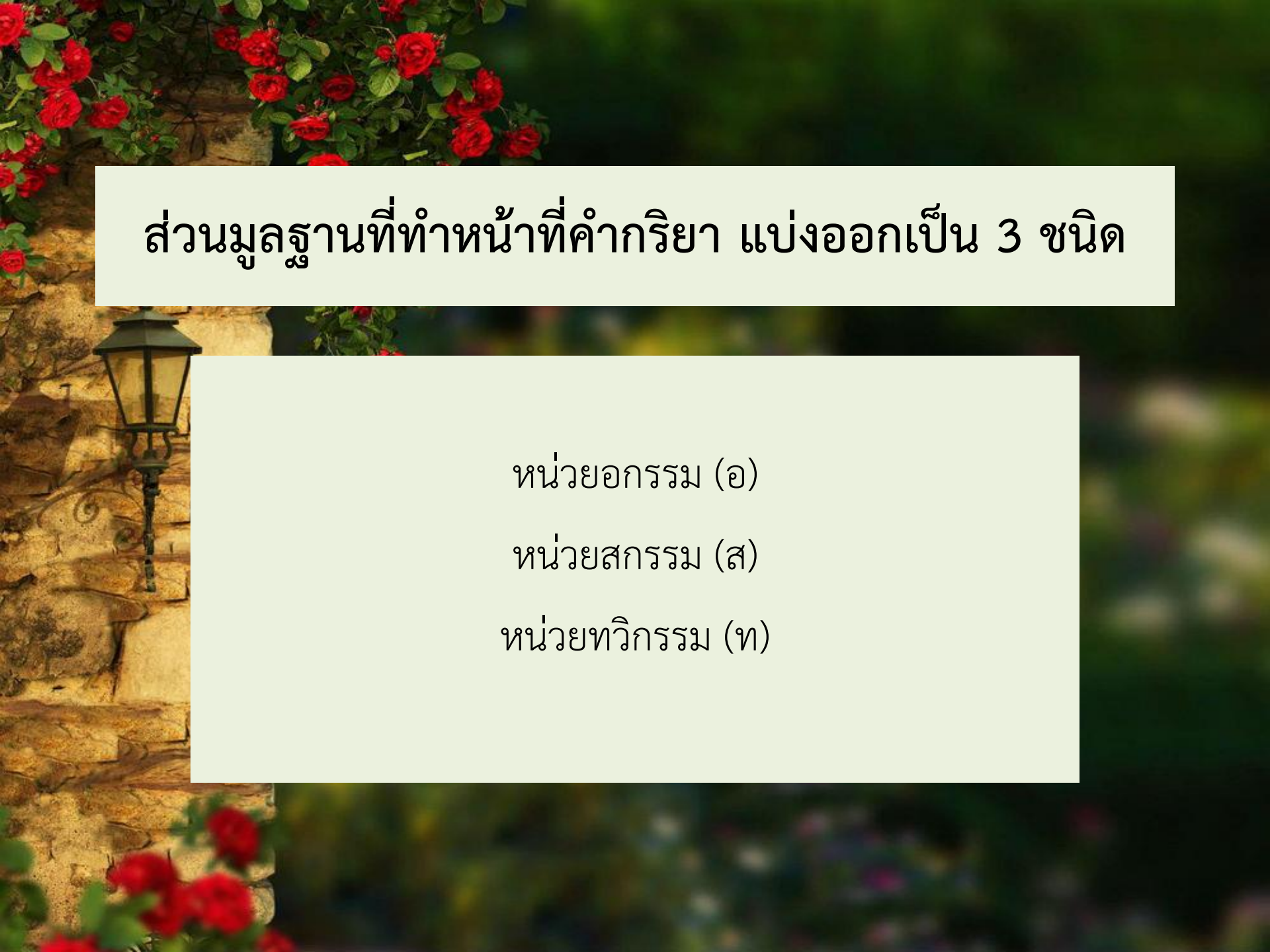
ส่วนมูลฐานที่ทำหน้าที่ค่านามแบ่งออกเป็น 4 ชนิด

หน่วยประธาน (ป)

หน่วยกรรมตรง (ต)

หน่วยกรรมรอง (ร)

หน่วยนามเดี่ยว (นค.)

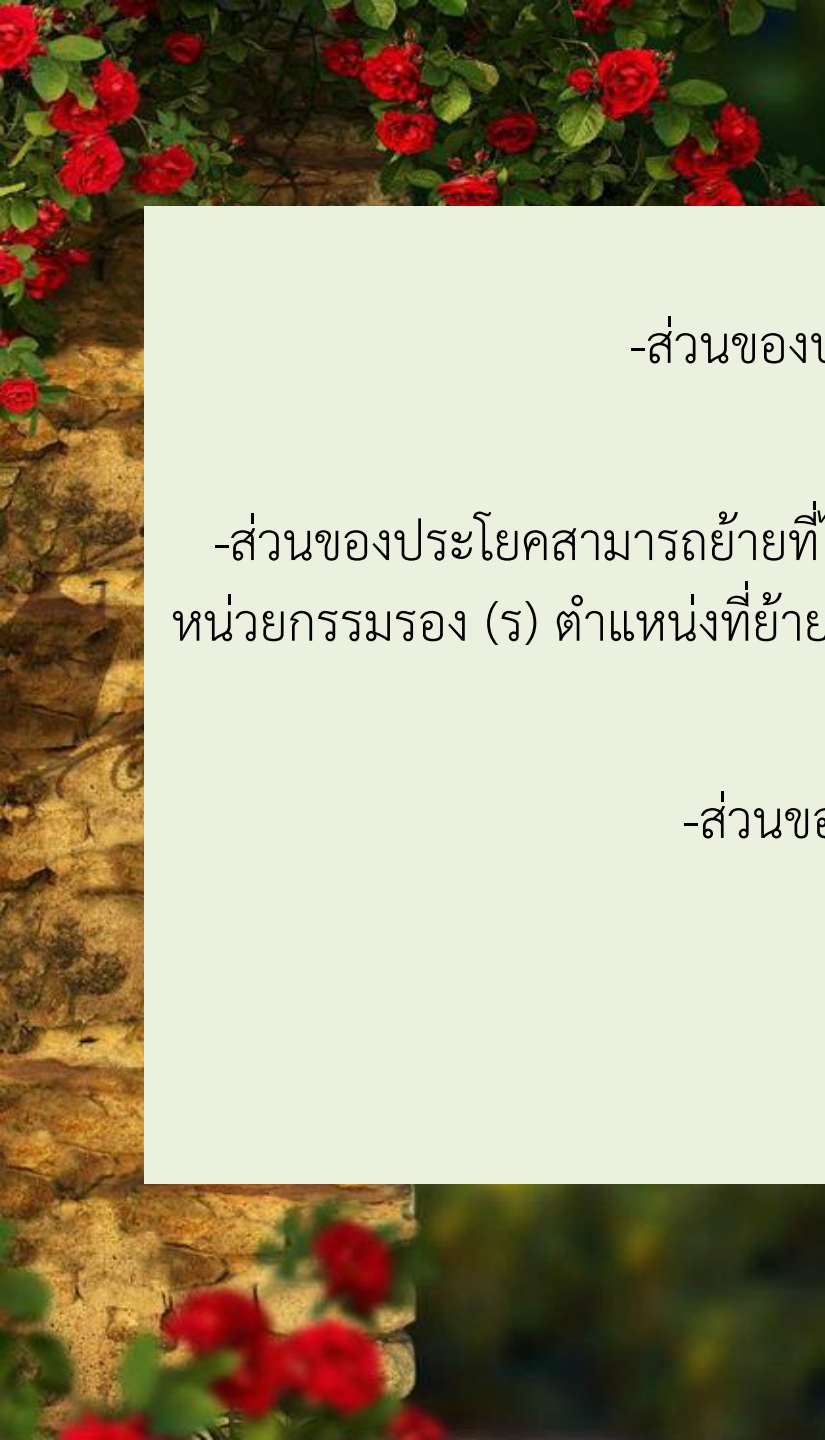

ส่วนมูลฐานที่ทำหน้าที่คำกริยา แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

หน่วยอกรรม (อ)

หน่วยสกรรม (ส)

หน่วยทวิกรรม (ท)

-ส่วนของประโยคอาจมากกว่า 1 คำ

-ส่วนของประโยคสามารถย้ายที่ได้ ส่วนที่ย้ายได้ ได้แก่ หน่วยกรรมตรง (ต) และ หน่วยกรรมรอง (ร) ตำแหน่งที่ย้ายคือ มาอยู่ต้นประโยค หรือหน้าหน่วยประธาน (ป)

-ส่วนของประโยคอาจไม่ติดกัน

ประโยคสามัญแบบประโยคเริ่ม

มีโครงสร้างประโยค 12 แบบ ได้แก่

1. อ

7. ท ต ร

2. ป อ

8. ป ท ต ร

3. อ ป

9. ต ป ท ร

4. ส ต

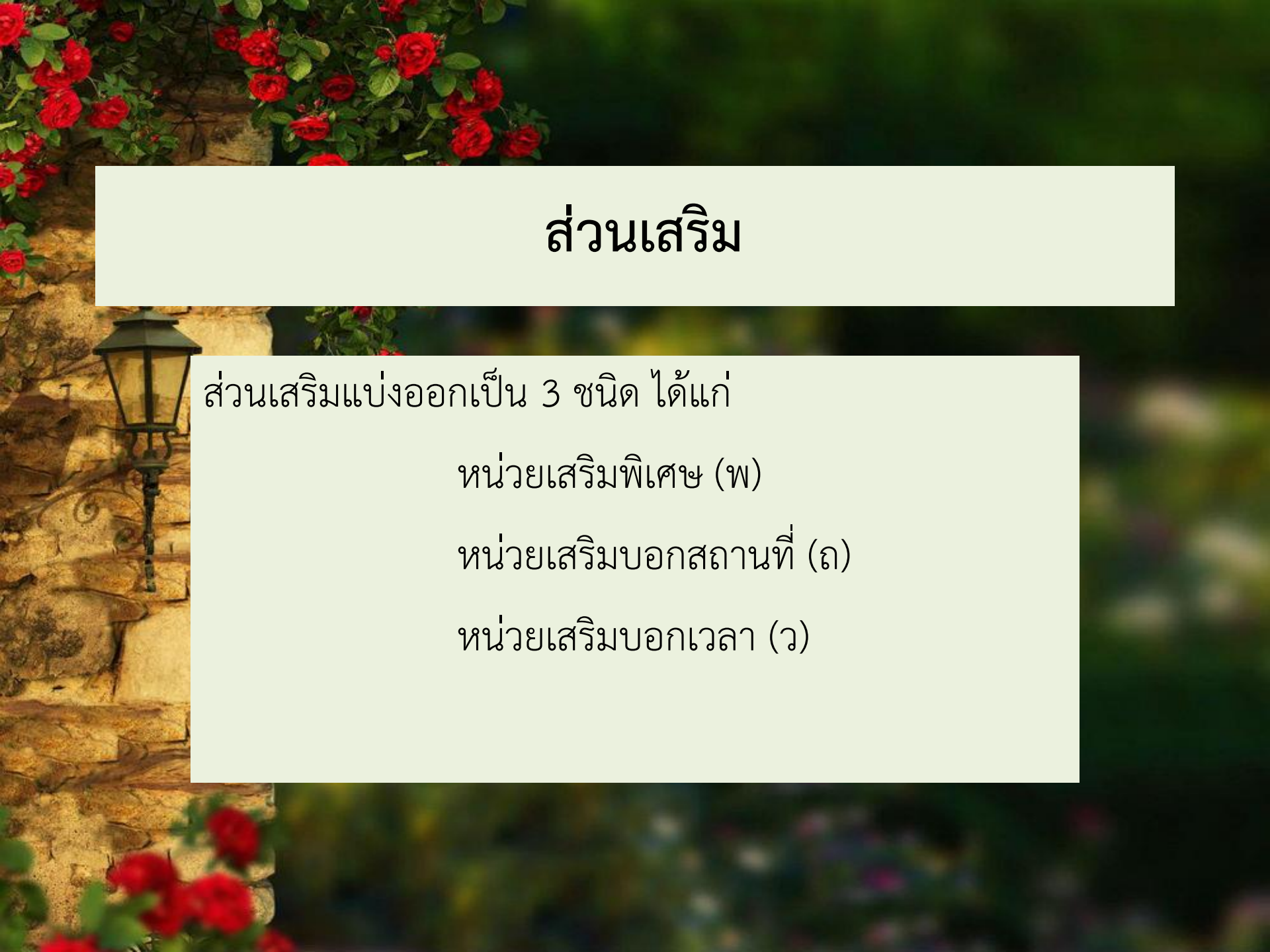
10. ร ป ท ต

5. ป ส ต

11. นด.

6. ต ป ส

12. นด. นด.

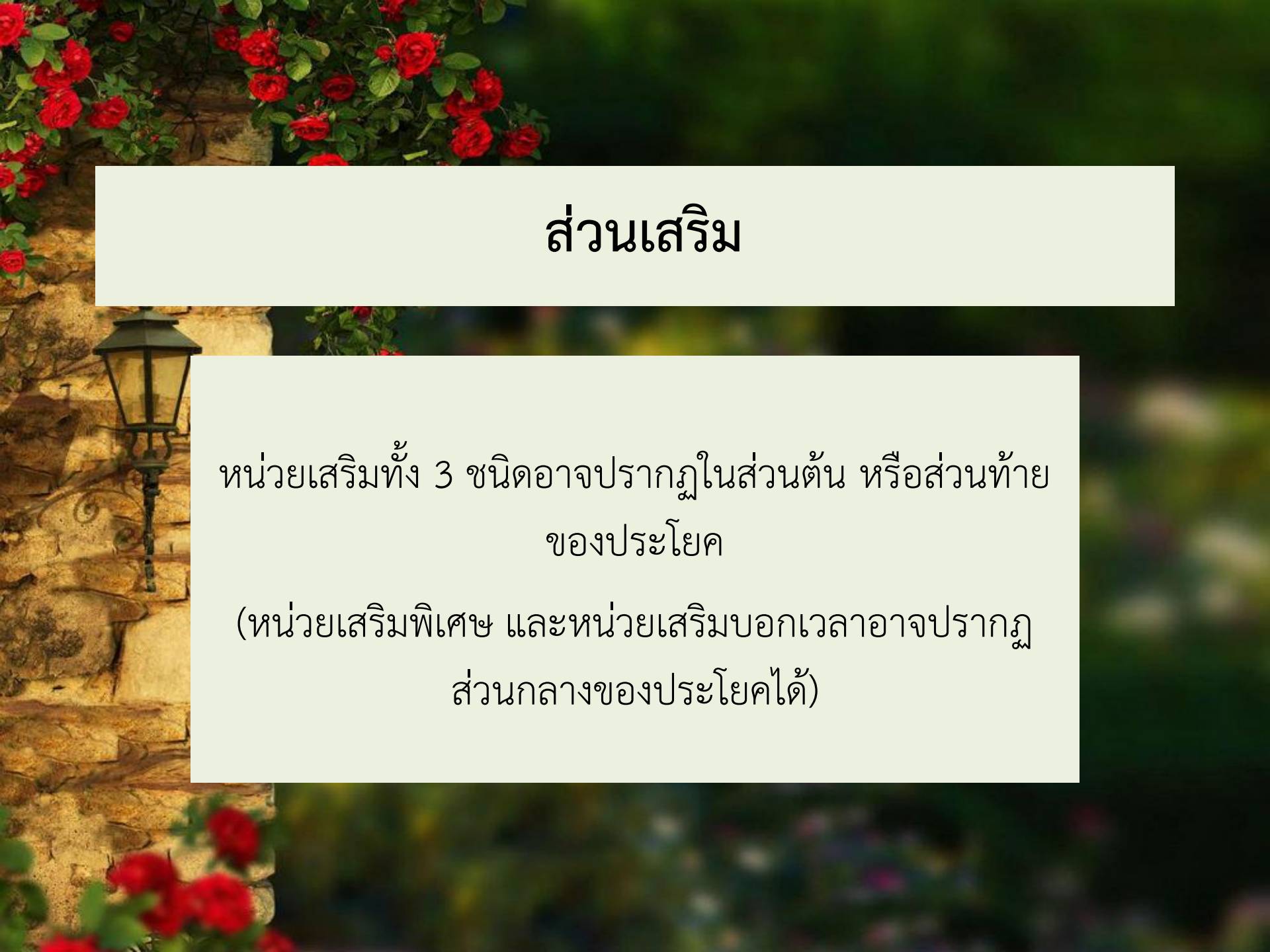
ส่วนเสริม

ส่วนเสริมแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

หน่วยเสริมพิเศษ (พ)

หน่วยเสริมบอกสถานที่ (ถ)

หน่วยเสริมบอกเวลา (ว)

ส่วนเสริม

หน่วยเสริมทั้ง 3 ชนิดอาจปรากฏในส่วนต้น หรือส่วนท้าย
ของประโยค

(หน่วยเสริมพิเศษ และหน่วยเสริมบอกเวลาอาจปรากฏ
ส่วนกลางของประโยคได้)

โครงสร้างของประโยคไม่เริ่ม

1. โครงสร้างประโยคไม่เริ่มแบบเดียวกับโครงสร้างประโยคเริ่ม 12 แบบ

2. โครงสร้างแบบเฉพาะของประโยคไม่เริ่ม 8 แบบ

ได้แก่

1. ส

5. ท ต

2. ป ส

6. ป ท ต

3. ท

7. ท ร

4. ป ท

8. ป ท ร

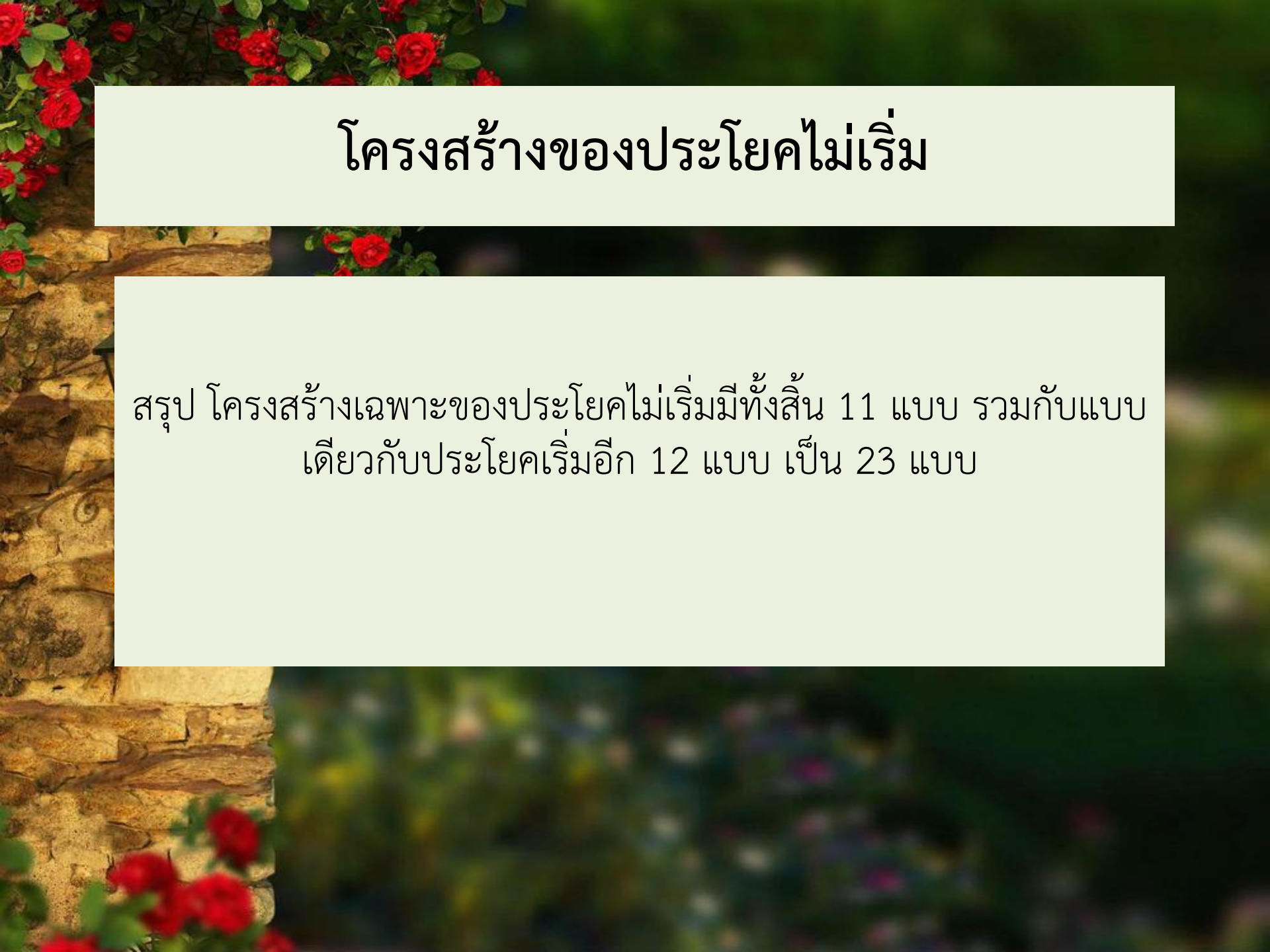
โครงสร้างของประโยคไม่เริ่ม

3. โครงสร้างที่ประกอบด้วย **ส่วน**เสริมล้วน ๆ

แบ่งออกเป็น หน่วยเสริมบอกสถานที่ (ถ) และหน่วยเสริมบอกเวลา (ว)

4. โครงสร้างที่ประกอบด้วย **ส่วน**คำลงท้าย (ล) เพียงอย่าง

เดียว

โครงสร้างของประโยคไม่เริ่ม

สรุป โครงสร้างเฉพาะของประโยคไม่เริ่มมีทั้งสิ้น 11 แบบ รวมกับแบบเดียวกับประโยคเริ่มอีก 12 แบบ เป็น 23 แบบ